

Respons

Tsjetsjenia: Bruken av hijab

Problemstilling/spørsmål:

- Kan kvinner som bruker hijab bli mistenkt for å være ytterliggående islamister og dermed påkalle negative reaksjoner fra tsjetsjenske myndigheter?

Bruken av hijab og annet hodeplagg

Bruken av hijab¹ i sin tradisjonelle form er svært lite utbredt i Tsjetsjenia. Det er forskjell på hijab som dekker alt hår, nakke, bryst og skulderparti, og et hodetørkle som kun dekker deler av håret. De få tsjetsjenske kvinnene som bruker hijab, opplever ikke reaksjoner fra myndighetene eller andre, ifølge en kilde som oppholder seg mye i Tsjetsjenia (velinformert kilde b, e-post mars 2011). Den samme kilden opplyser at kvinner som bruker hijab blir oppfattet som beskjedne, religiøse kvinner og ingenting annet. Informasjonen om at bruken av hijab ikke fører til negative reaksjoner hos tsjetsjenske myndigheter eller hos andre, bekreftes av en annen kilde som også kjenner området svært godt (velinformert kilde a, e-post mars 2011). På spørsmål fra Landinfo om hva som er grunnen til at bruken av hijab ikke er problematisk i Tsjetsjenia, i motsetning til i de andre delrepublikkene (Ingusjetia og Dagestan), har ikke kildene kunnet gi noen forklaring.

Landinfo har gjort søk i anerkjente landinformasjonsportaler som www.ecoi.net og www.reforld.org, uten å finne informasjon som indikerer at kvinner som bruker hijab opplever særskilte problemer eller reaksjoner i Tsjetsjenia.

Tsjetsjenske kvinners måte å kle seg på har endret seg i senere tid. Mange tsjetsjenske kvinner har inntil de siste årene også gått uten noen form for hodeplagg (Laurén 2009, s. 43). Ifølge en kilde fra Nord-Kaukasus, har mange kvinner tradisjonelt brukt et tynt hårbånd. Større hodeplagg ble vanligvis kun brukt av eldre kvinner, mens unge, ugifte kvinner vanligvis gikk uten hodeplagg (velinformert kilde c, e-post april 2011).

---

¹ Hijab beskrives i Store Norske Leksikon: ***hijab**, sløret som muslimske kvinner dekker håret med. I dagens muslimske språkbruk viser hijab ofte til hele den islamske kvinnedrakten, slik den ble utformet etter 1970. Den består av en fotsid, løstsittende kjole eller kåpe og al-khimar, det egentlige hodesløret som trekkes frem i pannen, festes under haken og dekker nakke, bryst- og skulderparti; fargene skal være nøytrale, stoffene ugjennomsiktige.*

Tidligere har det, ifølge tsjetsjensk tradisjon, vært mannlige familiemedlemmer som har bestemt hvordan tsjetsjenske kvinner skal kle seg (Kishkovsky 2010). I de senere årene har det imidlertid pågått en type dydskampanje i Tsjetsjenia som har gått ut på at kvinner skal dekke seg til (Human Rights Watch 2011). President Ramzan Kadyrov har selv gått offentlig ut og bedt tsjetsjenske kvinner om å kle seg mer tildekket (Kishkovsky 2010). Høsten 2007 annonserte Kadyrov at alle kvinner som jobbet for statsinstitusjoner skulle bruke hodeplagg, og at han forventet at dette skulle ha umiddelbar effekt. Human Rights Watch opplyser at ved årets slutt brukte kvinner ansatt i offentlig sektor, inkludert fjernsynsansatte, lærere og ansatte på ombudsmannens kontor, hodeplagg (Human Rights Watch 2011). Også kvinner som går på universitet og skole er pålagt å bære hodeplagg (velinformert kilde a, e-post mars 2011; kilde b, e-post april 2011).

I løpet av 2009 og 2010 har tsjetsjenske myndigheter gradvis utvidet ”hodeplaggeregelen” til også å gjelde andre offentlige steder, som underholdningsarenaer, kinoer og til og med på utendørssteder. Reglene har ikke vært nedfelt i skriftlig lovverk, men de er strengt håndhevet. Human Rights Watch opplyser imidlertid at den tsjetsjenske regjeringen i januar 2011 sendte et brev til alle regjeringsorganer hvor det ble bedt om en streng håndhevelse av en instruks fra Kadyrov om kleskode for offentlig ansatte. Menn skal kle seg i dress og slips, på fredager – i tradisjonell muslimsk klesdrakt. Kvinner skal kle seg i riktig hodeplagg, kjole og skjørt til under knærne og 3/4 lange ermer.

Kadyrovs ”påbud” om bruken av hodeplagg har gitt seg diverse utslag. Sommeren 2010 var det flere tilfeller av kvinner uten hodeplagg som ble angrepet av tsjetsjenske menn på gaten. Biler med antatt tsjetsjensk politi og sikkerhetsstyrker passerte kvinnene i bil og kastet baller med maling, såkalte paintballs, på dem. Politiet og sikkerhetsstyrkene har i ettertid ikke villet kommentere disse hendelsene. Det ble også delt ut løpesedler med advarsler om at hvis kvinnene ikke dekker til håret, vil hardere midler tas i bruk (Radio Free Europe 2010; Human Rights Watch 2011).

Noen få kvinner bruker fortsatt ikke hodetørkle (velinformert kilde b, e-post mars 2011). De fleste tsjetsjenske kvinner bruker nå et litt større hodetørkle, men heller ikke dette tørkleet dekker alt håret slik hijab gjør.

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og politidepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

Respons Tsjetsjenia: Bruken av hijab

Referanser

Skriftlige kilder

- Human Rights Watch (2011, 10. mars). *You Dress According to Their Rules*. New York: Human Rights Watch. Tilgjengelig fra <http://www.hrw.org/en/reports/2011/03/10/you-dress-according-their-rules> [lastet ned 29. mars 2011]
- Kishovsky, S. (2010, 27. september). Chechnya Coerces Women on Dress, Activists Say. *New York Times*. Tilgjengelig fra http://www.nytimes.com/2010/09/28/world/europe/28iht-chechnya.html?_r=1&scp=2&sq=chechnya&st=cse [lastet ned 29. mars 2011]
- Laurén, A-L. (2009). *I bergen finns inga herrar. Om Kaukasien och dess folk*. Helsingfors: Söderströms.
- Radio Free Europe (2010, 18. juni). Paintball Attacks on Chechen Women Prompt Outrage. *Radio Free Europe*. Tilgjengelig fra http://www.rferl.org/content/Paintball_Attacks_On_Chechen_Women_Prompt_Outrage/2076078.html [lastet ned 29. mars 2011]
- Store Norske Leksikon. *Hijab* (sist endret 6. mars 2009). Tilgjengelig fra <http://www.snl.no/hijab> [lastet ned 1. april 2011]

Muntlige kilder

- Velinformert kilde a. E-post 14. mars 2011.
- Velinformert kilde b. E-post 18. mars 2011.
- Velinformert kilde c. E-post 6. april 2011.

© Landinfo 2011

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.